

Loggosoldat

[svart på vitt om eu]

EU och NATO

ur ett säkerhetspolitiskt
perspektiv

Nej till EU:s skriftserie nr 1 2017

Första upplagan, mars 2017

Redaktör: Per Hernmar

Omslagsbild: Robert Nyberg

Grafisk form: Kerstin Nordqvist

Tryck: Litorapid Media, Göteborg 2017

- Broschyren tryckt med bidrag från Folke Bernadotteakademin

- Bilaga till Kritiska EU-fakta

Innehåll:	
Förord	5
Europeiska Unionen	7
Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik	7
Europeiska försvarsbyrån	8
EU:s globala strategi	8
EU:s planering och ledningskontor	9
North Atlantic Treaty Organization	10
Kollektivt försvar	10
Kärnvapendoktrin	10
NATO:s utvidgning	10
Det ryska hotet	11
Östersjöregionen	12
EU och NATO	13
Försvarsgarantier	14
Berlin plus	14
Civilmilitärt samarbete	15
EU:s yttre gräns	15
Samarbetet förstärks	16
Ukraina	18
EU och NATO inför ett vägskal	19
Litteratur	20
Bilaga 1 Utdrag ur Lissabonfördraget	21
Bilaga 2 Utdrag ur NATO-toppmötets deklARATION 2016	23
Bilaga 3 Utdrag ur Berlin plus-avtalet	28
Bilaga 4 Försvarskostnadernas andel av BNP 2015	29

Förkortningar

CIMIC	Civil-Military Co-operation
EAEU	Euro-Asiatiska ekonomiska unionen
EBCG	European Boarder and Coast Guard
EDA	European Defence Agency
EKSG	Europeiska kol- och stålgemenskapen
EUMC	EU:s militärkommitté
EUMS	EU:s militärstab
GSFP	Gemensam säkerhets- och försvarspolitik
GUSP	Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik
NATO	North Atlantic Treaty Organization
PPF	Partnerskap för Fred
VEU	Västeuropeiska unionen

Förord

Spänningarna i Europa har ökat i och med Rysslands annektering av Krim, Ukrainakrisen och NATO:s utvidgning österut.

Klimatförändringen har inneburit att isen på Arktis smälter och ger möjlighet till nya energitillgångar och nya transportvägar. Denna utveckling kan leda till nya konflikter.

Europeisk säkerhetspolitik har därmed kommit mer i fokus och de nordiska länderna befinner sig i ett nytt geopolitiskt läge.

Folkrörelsen Nej till EU har under året bedrivit projektet ”Europeisk säkerhetspolitik med fokus på EU och NATO”.

Under våren 2016 arrangerade vi ett internationellt seminarium om EU och NATO med talare från Norge, Sverige och Tyskland. Vi deltog också i ett alternativt NATO-möte i Warszawa i anslutning till NATO-toppmötet i juli 2016.

Denna skrift bygger på erfarenheterna från vårt projekt, som bekostats av Folke Bernadotteakademien.

Göteborg i december 2016

Per Hernmar

Ingela Mårtensson

Europeiska Unionen

Europeiska unionen (EU) har sina rötter i Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG) efter andra världskrigets slut. Det fanns ambitioner att bilda en försvarsgemenskap, men det misslyckades. I stället bildades en ekonomisk gemenskap 1958. I och med Maastrichtfördraget (1991) antog EU en monetär union samt en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP).

Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik

Vid bildandet av GUSP angavs Västeuropeiska Unionen (VEU) som EU:s militära dimension. De uppgifter som då avsågs – krishantering – har genom Amsterdamfördraget (1997) införlivats i EU:s ramverk.

Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är en mellanstatlig fråga. Det betyder att det är Europeiska rådet (EU:s stats- och regeringschefer) och ministerrådet som beslutar om GUSP.

Europeiska rådet ska identifiera EU:s strategiska intressen, ange målen och besluta om de allmänna riktlinjerna. Parlamentet har således ingen beslutanderätt.

I Köln 1998 antog EU en Gemensam säkerhets- och försvarspolitik (GSFP), som är en del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Syftet är att ge unionen resurser och instrument för att kunna bidra aktivt i den internationella krishanteringen.

EU:s militärkommitté (EUMC) består av medlemsländernas överbefälhavare eller deras representanter och är EU:s högsta militära organ. Kommitténs uppgift är att ge råd och rekommendationer i militära frågor.

EU:s militärstab (EUMS) har i uppgift att stödja militärkommittén och den höga representanten i strategiska frågor.

Sedan 2005 har EU så kallade snabbinsatsstyrkor/stridsgrupper (battlegroups). Uppgifterna kan variera över hela konfliktskalan, från räddnings- eller humanitära insatser till väpnad strid i fredsframtvängande situationer.

En stridsgrupp ska snabbt kunna inkallas och kunna genomföra egna insatser på 30 till 120 dygn. Den kan också utgöra den inledande delen av en större och mer långsiktig EU-insats.

Stridsgrupperna har ännu aldrig använts.

I december 2009 trädde Lissabonfördraget i kraft. Då inrättades en ny tjänst som hög representant för utrikes- och säkerhetspolitik - ibland kallad EU:s utrikesminister. Denna person leder utrikes- och säkerhetspolitiken och är chef för EU:s nya utrikestjänst.

I Lissabonfördraget finns en solidaritetsklausul som kan jämföras med NATO:s artikel 5 om ömsesidigt försvar. Dessutom finns tankar om att skapa ett gemensamt försvar. Se bilaga 1.

Europeiska försvarsbyrån

Europeiska försvarsbyrån (EDA) inrättades 2004 som en självständig organisation. Dess uppgift är att stärka och förbättra den europeiska försvarsförmågan med särskild fokus på försvarsindustrin, forskning och teknikutveckling.

Den europeiska försvarsindustrin omsatte över 96 miljarder euro 2012 och hade 400 000 direktanställda och 960 000 indirekta arbetstillfällen. Försvarsindustrin är en viktig industrisektor i Europa. EU vill stärka försvarsindustrins konkurrenskraft på den internationella marknaden.

EU:s globala strategi

EU antog 2016 en säkerhetspolitisk strategi "A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy". Där konstateras att Europa har blivit mer instabilt och mer osäkert. De hot som pekas ut är terrorism, hybridhot, ekonomisk instabilitet, klimatförändring och osäker energitillgång, vilka utsätter medborgare och territoriet för risker och osäkerhet.

Enligt strategin måste EU bli bättre rustat för att försvara Europa. De flesta medlemsländer är också medlemmar i NATO men EU måste ta ett större ansvar för Europas säkerhet. Det gäller utrustning, träning

och organisering för att kunna agera självständigt och för att bidra till NATO. Ett fördjupat försvarssamarbete föreslås liksom en förstärkning av vapenindustrin.

EU:s planering och ledningskontor

I mars 2017 tog EU:s utrikes och försvarsministrar beslut om att upprätta en militär planerings och ledningsorganisation, MPCC (Military Planing and Conduct Capability) Högkvarteret får inledningsvis ett 30-tal anställda som ska planera och leda EU:s militära träningsinsatser utanför Europa. Detta ger EU ökad militär tyngd och är ett steg mot att förverkliga ett militärt högkvarter för EU.

North Atlantic Treaty Organization

NATO bildades 1949 som en försvarsallians med 12 stater. Idag är antalet medlemmar 28 och uppgiften har breddats till att kunna gå in i konflikter utanför det egna territoriet.

Kollektivt försvar

NATO:s strategi består av tre kärnfrågor: kollektivt försvar, krishantering och kooperativ säkerhet. Avskräckning och militärt försvar anges som hjärtat i alliansens verksamhet för att förebygga konflikter och skydda de allierades territorier och befolkningar. Kooperativ säkerhet handlar om säkerhet för alliansens medlemmar.

Kärnvapendoktrin

För att möta kommande konflikter eller krig anser NATO att det är nödvändigt med trovärdig avskräckning och ett starkt försvar. Det ska ske med en mix av kärnvapen, konventionella vapen och missilförsvar, som utgör kärnan i NATO:s övergripande strategi. ”Så länge kärnvapen finns så kommer NATO att förbli en kärnvapenallians” - en doktrin som upprepas på varje toppmöte – nu senast i Warszawa 2016. Se bilaga 2.

Då tonades kravet på kärnvapenstaternas avveckling av kärnvapen ned. Dessutom framhölls att NATO:s nukleära avskräckning även vilar på USA:s kärnvapen i Europa, vilket inte gjorts tidigare. USA har 4 670 kärnvapen utplacerade i Europa i Belgien, Italien, Nederländerna, Turkiet och Tyskland.

NATO:s utvidgning

Inför Tysklands enande, vilket innebar att Östtyskland skulle bli en del av NATO, så garanterades Sovjetunionens ledare Michail Gorbatsjov 1990 att NATO inte skulle utvidgas österut.

USA:s president Bill Clinton lyckades 1997 övertala den ryska presidenten Boris Jeltsin att Polen, Tjeckien och Ungern skulle bli NATO-medlemmar, vilket skedde 1999. Samtidigt utlovades återigen att NATO inte skulle utvidgas till ryska gränsen. Ett särskilt fördrag upprättades.

Tio år senare hade 12 nya medlemmar tillkommit – alla från forna östblocket. USA:s och Tysklands löften var inte mycket värda. Den amerikanske diplomaten George F. Kennan skrev i New York Times att NATO-utvidgningen skulle bli efterkrigstidens största misstag.

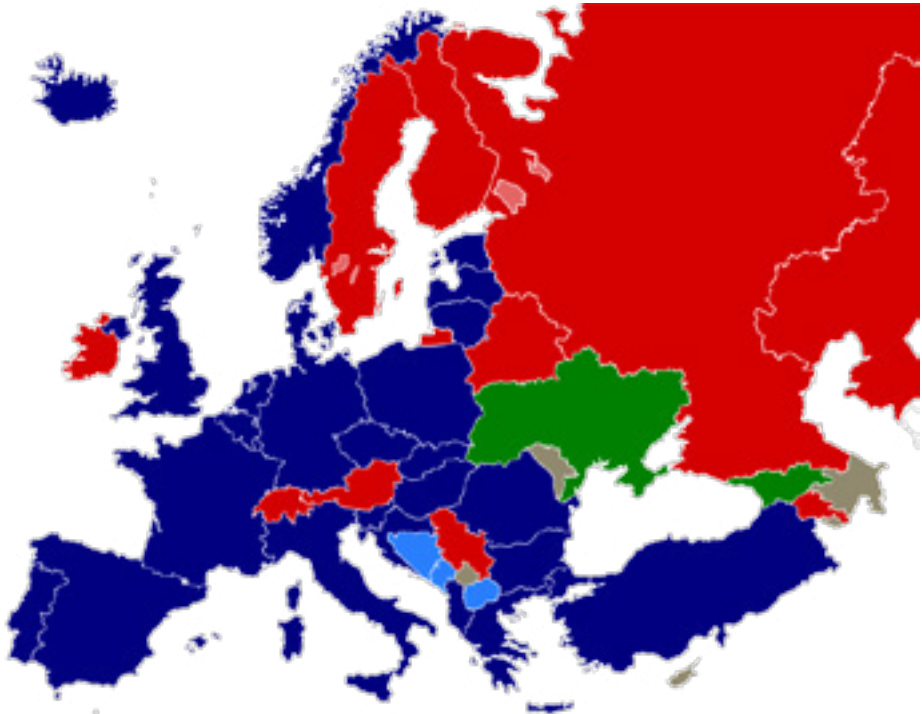

Foto: Wikimedia Commons

Det ryska hotet

Ryssland ses av NATO som en aggressiv aktör som utför provocerande militära operationer i dess periferi, d v s i Östersjöregionen. Där har spänningarna ökat sedan 2014, vilket lett till att NATO har utvecklat samarbete med Sverige och Finland på en rad områden. NATO uttrycker sin uppskattning för våra länders aktiva deltagande i övningar i området och betecknar samarbetet som mycket fruktbart. Vi har fått ”guldkort” i NATO.

NATO-mötet 2016 beslöt att öka närvaron i Estland, Lettland, Litauen och Polen ”för att visa solidaritet och att det finns beredskap för eventuell aggression mot dessa länder.”

Även situationen i området runt Svarta havet har försämrats, vilket inne- **11**

bär att NATO stärker samarbetet med Ukraina och Georgien. Rysslands illegala annektering av Krim och destabilisering av östra Ukraina anses påverka NATO-ländernas säkerhet. Ryssland skadar på så sätt den transatlantiska säkerheten enligt NATO.

Det faktum att NATO expanderat fram till Rysslands gräns förs aldrig fram som en förklaring till den ryska upprustningen.

En annan central fråga gäller den missilförsvarssköld som USA placerat ut i Rumänien och Polen. Den ryska regeringen anklagar USA och NATO att därmed flytta fram sina positioner och öka det säkerhetspolitiska trycket på Ryssland. Enligt USA är missilförsvaret avsett att skydda mot kärnvapenattacker från Nordkorea och Iran. USA stärker även sitt missilförsvar i Alaska. Missilförsvaret kan nå mål även i Ryssland. Ryssland hävdar att missilförsvarssköldens installationer kan utnyttjas eller uppgraderas för andra vapen, t ex även kärnvapenbärande projektiler.

Det finns säkerhetspolitiska analytiker som varnar för att missilförsvar som installeras enbart på ena sidan ger en fördel då landet utan missilförsvar får sina kärnvapen utslagna först och mister sin förstaslagsförmåga. Kritiker framhåller att det kan öka risken för att använda kärnvapen i ett betydligt tidigare skede för att hinna förekomma motståndarens missilförsvar. Därmed skulle tröskeln för att använda kärnvapen öka som en effekt av att jämvikten rubbas.

Östersjöregionen

Det säkerhetspolitiska läget i Östersjöregionen har förändrats drastiskt. Endast i Östersjöområdet har NATO direkta landgränser till Ryssland. De senaste åren har inneburit alltfler stridsövningar från båda håll.

Spänningarna i Östersjön har lett till att Gotland åter har militariserats.

2017 ska Sverige genomföra militärövningen Aurora 17 med närmare 20 000 deltagare - den största övningen sedan 1993. Scenariot är att Sverige utsätts för ett överraskande anfall. NATO-stater kommer att delta bl a USA. Sveriges värdlandsavtal med NATO som utgår ifrån doktrinen att "Sverige ska kunna ge och ta emot militärt stöd" ska fyllas med innehåll och övas, enligt försvarsministern. Gotland och Göteborgs hamn utpekas som särskilt strategiska.

EU och NATO

Förhållandet mellan EU och NATO är fastställt i EU:s grundlag, dvs Lissabonfördraget från 2009. Där stadgas att EU respekterar de EU-medlemmar som agerar genom NATO. Samtidigt framhålls att NATO är grunden för gemensamt försvar för de EU-medlemmar som samtidigt är NATO-medlemmar. Då merparten av EU-staterna är medlemmar i NATO innebär det att NATO enligt Lissabonfördraget är att betrakta som alliansens primära försvarsorganisation.

EU har 28 medlemmar varav 22 också är medlemmar i NATO. NATO har på motsvarande sätt 28 medlemmar varav 22 i EU. Det betyder att det finns en mycket stor överensstämmelse vad gäller säkerhetspolitiken och det är svårt att hålla isär organisationerna. Den stora skillnaden är att den i särklass största militärmakten USA inte ingår i EU.

Förhållandet mellan medlemskapen i EU och NATO:

EU-medlemskap

1990	Östra Tyskland
1995	Finland, Sverige, Österrike
2004	Cypern, Esland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovenien, Slovakien, Tjeckien, Ungern
2007	Bulgarien, Rumänien
2013	Kroatien

NATO-medlemskap

1990	Östra Tyskland
1999	Tjeckien, Ungern, Polen
2004	Bulgarien, Estland Lettland, Litauen, Slovenien
2007	(Frankrike militärt återinträdande)
2009	Albanien, Kroatien

Försvarsgarantier

I NATO:s stadga ingår § 5 om ömsesidigt försvar, d v s att ett angrepp på ett NATO-land är ett angrepp på hela alliansen.

I Lissabonfördraget finns en så kallad solidaritetsklausul som innebär att om ett EU-land drabbas av en katastrof, en terroristattack eller ett väpnat angrepp är de andra medlemsländerna skyldiga att ställa upp med alla till buds stående resurser.

EU:s försvarsgaranti anses ställa högre krav på medlemmar då de har en plikt att ställa upp med resurser. I NATO-stadgans §5 ställs endast krav på att medlemmarna erkänner att en attack på ett land är en attack på alla.

Berlin plus

Berlin plus-avtalet är ett omfattande paket av avtal mellan NATO och EU, som undertecknades i december 2002. Se bilaga 3.

Avtalet innebär att EU får tillgång till NATO:s resurser för militär kris-hantering. Samarbetet finns reglerat i Berlin plus-avtalet. Med detta avtal får EU möjlighet att använda NATO:s resurser i händelse av en internationell konflikt, under förutsättning att NATO inte vill agera själv – den så kallade rätten till första vägran.

Samarbetet gäller de medlemmar som antingen är NATO-medlemmar eller är med i Partnerskap för Fred (PfP). Det betyder att Cypern och Malta inte deltar. Avtalet omfattar:

- garanterad tillgång till NATO:s planeringskapacitet och strategiska ledning
- tillgång till andra NATO-resurser och gemensamma tillgångar efter godkännande från NATO
- olika arrangemang för ledning av EU-operationer med NATO-resurser
- anpassning till NATO:s försvarsplanering för att inkludera samarbetet med EU.

Alla EU-länder som är medlemmar av NATO utgör NATO deras försvarsallians och grunden för deras kollektiva försvar. Det gäller således inte Cypern, Finland, Irland, Malta, Sverige och Österrike.

Civilmilitärt samarbete

Erfarenheterna efter NATO:s ingripande i balkankriget resulterade i en doktrin Civil-Military Co-operation (CIMIC). Den består av tre huvudfunktioner:

- stöd till den militära styrkan
- samordning av civil och militär insatser
- stöd till lokalbefolkningen.

Det betyder att civila insatser t ex bistånd ska förstärka de militära operationerna. Det har kritiserats av frivilliga organisationer som inte vill bli hopkopplade med militären.

CIMIC-doktrinen antogs i juni 2003 av NATO. I november 2003 antog EU ett förslag om civil-militär samverkan.

Detta är ett exempel på hur NATO antar ett policydokument och några månader antar EU samma policy.

EU:s yttre gräns

En förutsättning för den fria rörligheten inom unionen är att det finns ett starkt skydd av den yttre gränsen. Därför bildades gränskontrollmyndigheten Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrå – Frontex (2005).

2016 beslöt EU att förstärka kustbevakningen. Numera heter myndigheten Europeiska gräns- och kustbevakningen (EBCG) och kommer att fördubbla antalet anställda till 1000 personer år 2020. Nytt är att myndigheten kan gå in i ett EU-land och agera även utan landets tillstånd.

I och med att allt fler asylsökande kom in i unionen via överfulla båtar beslöt ministerrådet att sätta in militära resurser mot människosmuggling och deras egendomar utanför EU:s gränser.

I februari 2016 beslöt NATO att skicka fartyg till Egeiska havet för att hjälpa EU att kontrollera flyktingsmugglarna mellan Turkiet och Grekland. NATO bidrar också med underrättelseinformation.

Samarbetet förstärks

EU betonar ständigt behovet av att stärka samarbetet med NATO. 2009 antog parlamentet ett betänkande om ”NATO:s roll i EU:s säkerhetsuppbyggnad”, som bl a innebar att man skulle inrätta permanenta samarbetsstrukturer. Parlamentet ställde sig även bakom NATO:s kärnva-penstrategi – även vissa svenska ledamöter.

2013 antog Europaparlamentet en resolution om EU:s militära strukturer. Ett mycket närmare och politiskt samarbete med NATO föreslås vad gäller riskbedömning, resursförvaltning, strategisk planering och genomförande av såväl civila som militära insatser.

Vid NATO-toppmötet i Warszawa sommaren 2016 beskrivs EU i slutdeklarationen (2016) som en unik och väsentlig partner för NATO. De säkerhetspolitiska utmaningarna i närområdet ”gör det viktigare än någonsin att stärka vårt strategiska partnerskap”.

Vid toppmötet kom EU och NATO överens om ytterligare områden för samarbete som:

- motverkande av hybridhot genom utformning av samordnade insatser
- operativt samarbete till sjöss och om migration
- samordning av it-säkerhet och it-försvar
- utveckling av samstämmig, kompletterande och driftskompatibel försvarskapacitet
- främjande av en starkare försvarsindustri och mer omfattande försvarsforskning
- förbättrad samordning av övningar
- uppbyggnad av försvars- och säkerhetskapacitet hos partner i öst och syd.

Mötet betonade att medlemmarnas försvarsbudgetar måste uppgå till minst 2 procent av BNP. Av EU-länderna i NATO är det bara Estland, Frankrike, Grekland, Storbritannien och Polen som uppfyller det kravet. De flesta ligger liksom Sverige på runt 1 procent. Se bilaga 4.

Ukraina

EU:s politik mot Ukraina har skärpt konflikten i regionen. Det avtal som EU slutit med Ukraina stadgar att Ukraina ska samordna sin säkerhetspolitik med EU. Därmed förvandlas Ukraina från ett neutralt och alliansfritt land mellan två block till medlem i ett säkerhetspolitiskt block med udden riktad mot Ryssland.

Ryssland och Ukraina har haft ett handelsavtal allt sedan Sovjetunionens upplösning. EU:s handelsavtal med Ukraina är inte synkroniserat med Ukrainas omfattande handel och ekonomiska förbindelse med Ryssland. Ryssland har flera gånger kritiserat detta utan resultat. När Ukraina skrev under avtalet med EU svarade Ryssland med att omedelbart säga upp handelsavtalet med Ukraina.

Ryssland har parallellt med EU:s förhandlingar om östligt partnerskap med bl a Ukraina arbetat för att bygga upp den Euro-Asiatiska ekonomiska unionen - EAEU.

Flera forna östländer visade ursprungligen intresse för medverkan men den alltmer polariserade situationen har gjort att endast Armenien, Kazakstan, Kirgistan, Ryssland och Vitryssland idag är medlemmar. Tanken från rysk sida var att Ukraina skulle bli en viktig del av unionen genom såväl sin industri som sitt rika jordbruk.

Ryssland har hävdad att EAEU inte ska uppfattas som en konkurrent till EU utan som ett komplement. Från västorienterade grupper och oligarker i Ukraina och EU har det däremot funnits en ambition att undandra Ukraina från den ryska intressesfären.

Oviljan att synkronisera handeln mellan Ukraina - Ryssland och den mellan Ukraina - EU tvingade Ukraina att välja sida istället för att fortsätta som ett gränsland mellan två olika block. Den ukrainska regimen försökte in i det längsta att balansera dessa intressen men i det skärpta läget av ökat tryck från båda sidor har det uppstått en oförsonlig konflikt.

EU och NATO inför ett vägskäl

EU och NATO står inför ett avgörande vägskäl. Sedan mitten av 1990-talet har EU undan för undan utvecklat en säkerhets- och försvarspolitik. Det har bl a inneburit uppbyggandet av en infrastruktur med stabskapacitet och militärt samarbete bland medlemsländerna och med NATO.

Samtidigt har USA alltmer tydligt signalerat kravet på att de europeiska NATO-länderna måste ta ett större ekonomiskt ansvar för försvaret av Europa. Med den nya regimen i USA har detta krav ytterligare skärpts.

Tyskland har redan tidigare föreslagit att EU skapar ett operativt högkvarter (försvarsdepartement) liknande EU:s administration för utrikes ärenden.

Om USA gör allvar av att minska sitt säkerhetspolitiska engagemang i Europa skapar det stöd åt de krafter som vill realisera EU:s militära och säkerhetspolitiska ambitioner och infrastruktur med verklig militär förmåga och kraft – dvs det som Lissabonfördraget bäddar för nämligen ett gemensamt försvar.

Konflikten mellan NATO och Ryssland kan också fungera som en hävstång för att motivera en höjning av de militära rustningar som NATO-medlemskapet kräver, två procent av BNP.

När Berlinmuren föll och kalla kriget mellan öst och väst upphörde så hoppades många att fred och samarbete skulle råda i Europa.

Idag upplever vi snarare större spänningar än på länge. Konflikten mellan NATO och EU å ena sidan och Ryssland å den andra har ökat och lett till att militära övningar i Östersjöregionen blivit alltmer förekommande. Riskerna för misstag är påtagliga.

I denna situation ställs alltför många krav på större anslag till militära resurser och större satsningar på försvarsindustrin.

När Sverige skulle folkomrösta om medlemskap i EU så var ett viktigt argument att EU var ett fredsprojekt. Idag verkar EU för ett mer militariserat Europa.

Källor

Lissabonfördraget 2009

The Warsaw declaration on Transatlantic Security 2016

Riksdagens EU-upplysning

Litteratur

Det store magtspil - med Ukraine i fokus, Demos Nyhedsbrev 109-111 (Köpenhamn)

Frontlinje Ukraina, Sakwa 2015

NATO - allians i förvandling, Anderman, UI 2009

Sverige, NATO och säkerheten, Ingelstam mfl 2016

Vems fel är Ukrainakrisen, Mearsheimer 2014

Bilaga 1

Utdrag ur Fördraget om Europeiska unionen – Lissabonfördraget 2009

Artikel 42

1. Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik ska utgöra en integrerande del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Den ska tillförsäkra unionen en operativ kapacitet som stöder sig på civila och militära resurser. Unionen kan använda dessa resurser vid uppdrag utanför unionen för att bevara freden, förebygga konflikter och stärka den internationella säkerheten i enlighet med principerna i Förenta nationernas stadga. Dessa uppgifter ska genomföras med kapacitet som tillhandahålls av medlemsstaterna.

2. Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik ska omfatta den gradvisa utformningen av unionens gemensamma försvarspolitik. Den kommer att leda till ett gemensamt försvar, när Europeiska rådet med enhällighet har beslutat detta. Europeiska rådet ska i så fall rekommendera medlemsstaterna att anta ett sådant beslut i enlighet med sina respektive konstitutionella bestämmelser.

3. Unionens politik enligt detta avsnitt ska inte påverka den särskilda karaktären hos vissa medlemsstaters säkerhets- och försvarspolitik och den ska respektera de förpliktelser som vissa medlemsstater, som anser att deras gemensamma försvar förverkligas genom Atlantpaksorganisationen (NATO), har enligt Nordatlantiska fördraget och vara förenlig med den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik som har upprättats inom den ramen.

.....

7. Om en medlemsstat skulle utsättas för ett väpnat angrep på sitt territorium, är de övriga medlemsstaterna skyldiga att ge den medlemsstaten stöd och bistånd med alla till buds stående medel i enlighet med artikel 51 i Förenta nationernas stadga. Detta ska inte påverka den särskilda karaktären hos vissa medlemsstaters säkerhets och försvarspolitik.

Åtagandena och samarbetet på detta område ska vara förenliga med åtagandena inom Nordatlantiska fördragsorganisationen, som för de stater som är medlemmar i denna också i fortsättningen ska utgöra grunden för deras kollektiva försvar och den instans som genomför det.

Bilaga 2

Utdrag ur The Warsaw declaration on Transatlantic Security 2016

5. Rysslands aggressiva aktioner, inklusive provokativa militära aktioner i periferin av NATO:s landområden och dess demonstrerade vilja att uppnå politiska mål genom hot och bruk av våld, är en källa till regional instabilitet. Detta hotar på ett fundamentalt sätt Alliansen, har skadat den Euro-Atlantiska säkerheten, och hotar det långsiktiga målet om ett fritt Europa, som lever i fred. Vår säkerhet är också djupt påverkad av säkerhetssituationen i Mellersta Östern och i Nordafrika, vilken har avsevärt försämrats över hela regionen. Terrorism, särskilt utförd av den så kallade Islamiska staten i Irak och Levanten (ISIL/Daesh), har uppnått en aldrig tidigare nivå av intensitet, påverkar alla Alliansens territorier, och representerar nu ett omedelbart och direkt hot mot våra nationer och det internationella samhället. Instabiliteten i Mellanöstern och Nordafrika bidrar också till flykting- och migrationskrisen.

...

9. Medan NATO står för sina internationella förpliktelser bryter Ryssland mot de värden, principer och förpliktelser som förhållandet NATO-Ryssland bygger på så som de utarbetades i Rådet för det Euro-Atlantiska Partnerskapets basdokument från 1997, NATO-Rysslands grundarakt 1997, och i Romdeklarationen 2002. Ryssland har brutit tilliten i vårt centrala samarbete, och hotar de grundläggande principerna för den globala och Euro-Atlantiska säkerhetsarkitekturen.

10. De ryska destabiliserande aktionerna och policyåtgärderna inbegriper: den pågående illegala och illegitima annekteringen av Krim, vilken vi inte erkänner och inte kommer att erkänna och som vi uppmanar Ryssland att upphäva; kränkning av suveräna gränser genom våld; den avsiktliga destabiliseringen av östra Ukraina; iståndsättandet av omfattande ögonblickliga övningar som strider mot Wiendokumentets anda, och provokativa militära aktiviteter nära NATO:s gränser, inklusive i Östersjö- och Svarta havet regionerna och i östra Medelhavet; dess oansvariga och aggressiva nukleära retorik militära koncept och under-

liggande hållning; och dess upprepade kränkningar av NATO-allierades flygområden.

...

23. I Östersjöregionen, där säkerhetssituationen har försämrats sedan 2014, har Alliansen utvecklat ömsesidigt förmånliga partnerskapsrelationer med Finland och Sverige inom ett brett område av frågor. Vi uppskattar de betydelsefulla bidrag som Finland och Sverige ger till NATO-ledda övningar. Vi är hängivna till den fortsatta processen att ytterligare stärka vårt samarbete med dessa tillgivna gynnsamma partners, inklusive genom regelbundna politiska konsultationer, delad omvärldsmedvetenhet, och gemensamma övningar för att svara mot allmänna utmaningar på ett i rätta ögonblicket effektivt sätt.

I Svarta havsregionen har också säkerhetssituationen försämrats under senare år. Vi kommer att fortsätta och ta oss an påverkan på NATO av utvecklingen i regionen och betrakta dem i Alliansens ansatser och åtgärder. Vi kommer att fortsätta och stödja på lämpligt sätt regionala ansträngningar av Svarta havets kuststater som syftar till att åstadkomma säkerhet och stabilitet. Vi kommer också att förstärka vår dialog med och vårt samarbete med Georgien och Ukraina i detta avseende.

...

32. Avskräckning och försvar är hjärtat av Alliansens uppdrag och syfte – de fundamentala verktygen för att förhindra en konflikt, skydda de allierades territorier och befolkningar, och upprätthålla Alliansens frihet att fatta beslut och aktioner vid varje tillfälle, liksom att hålla fast vid principer och värden som definierar det Nordatlantiska fördraget.

33. Budgeten. Det är väsentligt att de allierade uppvisar den politiska viljan att bistå med nödvändiga kapaciteter och stationera ut styrkor när de behövs. De allierade behöver säkra att styrkor utrustningsbara, uthålliga och kan operera gemensamt. Det löfte om försvarsinvesteringar vi samtyckte till vid toppmötet i Wales är ett viktigt steg i denna riktning och idag återförsäkras vi dess betydelse. Genom löftet samtyckte vi till att vända på trenden till minskade försvarsbudgetar, att göra den bästa möjliga användning av våra tillgångar, och att gynna en mer balanserad delning av kostnader och ansvar.

34. Idag uppfyller fem allierade NATO:s riktlinje att ett minimum av 2 procent av BNP skall spenderas på försvaret. Tio allierade möter upp till NATO:s riktlinje att mer än 20 procent av försvarsbudgeten skall användas till grundläggande utrustning, relaterad forskning och utveckling. Vad som kommer ut är också viktigt, särskilt möjligheten till utstationering och uthållighet av de allierade styrkorna. De allierade fortsätter att göra viktiga bidrag till NATO:s operationer, uppdrag och aktiviteter liksom till NATO:s beslutsstruktur. De allierade investerar betydande resurser i att förbereda sina styrkor, kapaciteter, och infrastruktur för aktiviteterna och operationerna som bidrar till vår kollektiva säkerhet. Det finns fortfarande mycket arbete som behöver göras. Ansträngningar för att få till stånd en mera balanserad delning av kostnader och ansvar fortgår. Försvarsministrarna kommer att fortsätta att se över de årliga framgångarna.

...

40. Vi har beslutat att etablera en förstärkt direkt närvaro i Estland, Lettland, Litauen och Polen för att otvetydigt demonstrera detta som en del av vår överordnade hållning Alliansens solidaritet, beslutsamhet, och förmåga att handla genom att ge ett omedelbart svar från Alliansen vid vilken aggression som helst.

...

52. Som ett medel för att förhindra konflikt och krig är en trovärdig avskräckning och ett försvar väsentligt. Därför förblir avskräckning och försvar som baseras på en blandning av nukleära, konventionella och missilförsvarsmöjligheter det grundläggande elementet i vår försvarsstrategi.

53. Så länge som nukleära vapen existerar kommer NATO att förbli en nukleär allians. Alliansens strategiska styrkor, särskilt de i USA, är den överordnade garantin för de allierades säkerhet. De oberoende strategiska nukleära styrkorna i Storbritannien och Frankrike har en avskräckande roll i sig själva och bidrar till den gemensamma säkerheten för alliansen. Dessa de allierades skilda centra för beslutsfattande för avskräckning bidrar till komplicera beräkningar för möjliga motståndare. NATO:s nukleära förhållningssätt till avskräckning förlitar sig också

i delar till amerikanska nukleära vapen som i förväg har installerats i Europa och på förmågor och infrastruktur av de berörda allierade. Dessa allierade kommer att garantera att alla komponenter av NATO:s nukleära avskräckning förblir säkra, skyddade och effektiva. Detta kräver ett uthålligt ledarskapsfokus och institutionell excellens för det nukleära avskräckningsuppdraget och dess planering som ligger i linje med detta århundrades krav. Alliansen kommer att försäkra sig om bredast möjliga deltagande av partners som är berörda i sina samtyckta nukleära arrangemang för att dela på bördorna.

54. Det fundamentala syftet med NATO:s nukleära kapacitet är att bevara freden, förhindra tvång, och avskräcka aggressioner. Nukleära vapen är unika. Varje användning av nukleära vapen mot NATO kommer fundamentalt förändra en konflikts natur. De omständigheter när NATO skulle behöva använda nukleära vapen är extremt avlägsna. Men om den grundläggande säkerheten hos en av medlemmarna skulle hotas har NATO kapaciteter för att resolut påtvinga kostnader för en motståndare som skulle kunna bli oacceptabla och vida överstiga de förmåner som en motståndare hoppas uppnå.

...

92. Flyktingar. NATO:s aktiviteter har medfört ett extra värde genom att ge på minuten-information om oregelbundna flyktingströmmar till Turkiet, Grekland och EU:s gränsmyndighet, FRONTEX. Aktiviteten genomförs i samarbete med relevant nationell myndighet och genom ett upprättande av direkta länkar med det Martima högkvarteret (MARCOM) och FRONTEX när saker sker. Det är ett effektivt bidrag till existerande ansträngningar för att kontrollera oregelbunden invandring i området, och aktiviteten har också erbjudit nya möjligheter för ett utökat samarbete med EU på taktisk och operationell nivå med avseende på att bromsa upp den oregelbundna invandringen.

...

121. Den Europeiska unionen förblir en unik och betydelsefull partner för NATO. Utökade konsultationer på alla nivåer och praktiskt samarbete i operationer och kapacitetsuppbyggnad har gett resultat. Säkerhetsutmaningarna i våra delade östra och södra grannskapsområden gör det

än mer viktigt än tidigare att förstärka vårt strategiska partnerskap i en anda av full ömsesidig öppenhet, transparens, och komplementaritet, samtidigt som organisationernas olika mandat, självständiga beslutsfattande och institutionella integritet respekteras mellan de två organisationerna.

122. Vi välkomnar den gemensamma deklARATIONEN som gavs ut här i Warszawa av NATO:s generalsekreterare, Europeiska rådets ordförande, och ordföranden för EU-kommissionen, vilken skisserar en serie av aktioner som de två organisationerna har för avsikt att göra tillsammans i konkreta områden, inklusive att bemöta hybridhot, uppmuntra återhämtningsåtgärder, försvarskapacitetsuppbyggnad, cyberhot, maritim säkerhet, och övningar. Vi ger i uppgift till Rådet att se över dessa förslag samt att rapportera till utrikesministrarna i december 2016.

123. Vi välkomnar det Europeiska Rådets slutsatser från juni 2016, som anbefaller utökade samverkan mellan NATO och EU. Vi välkomnar också presentationen av EU:s globala strategi för utrikes- och säkerhetspolitik.

124. NATO erkänner vikten av ett starkt och mera motståndskraftigt europeiskt försvar, vilket kommer att leda till ett starkare NATO, hjälpa till att utöka säkerheten för alla allierade, och fostra en jämlik delning av bördorna, förmånerna och ansvarstaganden som medlem i Alliansen. I detta sammanhang välkomnar ett stärkande av europeiskt försvar och krishantering som vi har sett påbörjas under de senaste åren.

...

139. Vårt toppmöte i Warszawa har visat på vår enhet, solidaritet och styrka. Vi ser fram emot att mötas igen 2017 i vårt nya NATO högkvarter i Bryssel.

Översättning Jan-Erik Gustafsson

Bilaga 3

Berlin plus-avtalet

Berlin plus-avtalet slöts 2002 mellan EU och NATO. Där stadgas att EU får möjlighet att använda NATO:s resurser vid en internationell konflikt om NATO självt inte vill agera.

1. NATO - EU säkerhetsöverenskommelse som täcker utbytet av information som handlar om ömsesidiga säkerhetsskyddsregler.
2. Tillgång till NATO:s planeringskapacitet för EU-ledda krishanteringsoperationer.
3. Tillgänglighet till NATO:s tillgångar och kapacitet för EU-ledd krishantering såsom kommunikationsenheter och högkvarter.
4. Procedurer för att realisera, övervaka, återlämna och återkalla NATO:s tillgångar och kapaciteter.
5. Arrangemang för ömsesidigt förstärkande av behoven av kapacitet, speciellt inkorporeringen inom NATO:s försvarsplanering av militära behov och kapaciteter som kan behövas för EU-ledda militära operationer.
6. EU - NATO överläggningar vid EU-ledda krishanteringsoperationer som använder NATO:s utrustningar och kapacitet.

Översättning: Per Hernmar

Bilaga 4

Försvarskostnadernas andel av BNP 2015

Belgien	0,9	Malta	0.6
Bulgarien	1,4	Nederländerna	1.2
Cypern	1.8	Polen	2.2
Danmark	1.2	Portugal	1.9
Estland	2.0	Rumänien	1.4
Finland	1.3	Slovakien	1.1
Frankrike	2.1	Slovenien	1.1
Grekland	2.6	Spanien	1.2
Irland	0.4	Storbritannien	2.0
Italien	1.3	Sverige	1.1
Kroatien	1.6	Tjeckien	1.0
Lettland	1.0	Tyskland	1,2
Litauen	1.1	Ungern	0.8
Luxemburg	0.5	Österrike	0.7
.....			
USA	3.3	Ryssland	5.4
Kanada	1.0	Ukraina	4.0

Källa: SIPRI

Nej till EU till EU:s skriftserie Nr 1 2017

**Folkrörelsen Nej till EU är en
partipolitiskt obunden organisation
som verkar för att
Sverige ska lämna EU**

**Stöd Nej till EU genom
medlemskap, prenumeration på
Kritiska EU Fakta eller
ge ett bidrag - pg 4330207-4.**

Folkrörelsen Nej till EU
Pölgatan 5
41460 Göteborg
Tel. 031-701 01 77
Fax. 031-13 16 03
e-post: kansli@nejtill.eu.se
www.nejtill.eu.se